

Rahandusministri määruse „Keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamise toetuse kasutamise teise perioodi tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrusega kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõike 3 ja § 182¹ lõike 5 alusel keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord.

Paiksete heiteallikate ja õhusõiduki käitajate lubatud heitkoguse ühikute müügist enampakkumisel laekub riigieelarvesse tulu, mille kasutamise kavandatud jaotus, meetmete sihtotstarve ning tulu eest vastutavad ministrid on määratud riigi eelarvestrateegias.

Riigi eelarvestrateegia 2024–2027 meetme „Energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamine avaliku sektori hoonetes“ tulu kasutamise eest vastutav minister on rahandusminister. Meetme üheks alameetmeks on energiatõhususe parandamine ja taastuvenergia kasutuse edendamine keskvalitsuse hoonetes, et täita Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2012/27/EL ja energiamajanduse korralduse seadusest tulenevat keskvalitsuse hoonete rekonstrueerimiskohustust.

Riigi eelarvestrateegia 2024–2027 lisa 5 kohaselt suunatakse kauplemisperioodi 2021–2030 kavandatud enampakkumistulust 60% kohaliku omavalitsuse hoonete (munitsipaallasteaiad ja hoolekandenasutused) ja 40% keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamiseks ja taastuvenergia kasutuse edendamiseks. Eelnõu koostamise ajal on keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamiseks ja taastuvenergia kasutuse edendamiseks kasutada oleva summa prognoosiks aastatel 2021–2027 kokku 74,4 miljonit eurot.

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) ja seletuskirja koostas Rahandusministeeriumi riigivaraosakonna analüütik Lennart Lepik (tel: 611 3041, e-post: lennart.lepik@fin.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (virge.aasa@fin.ee). Eelnõu keeleteoimetaja oli sama osakonna keeleteoimetaja Sirje Lilover (sirje.lilover@fin.ee).

2. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb kaheksast peatükist ja kahekümne kolmest paragrahvist.

Peatükk 1 käsitleb üldsätteid.

Peatükis (§-des 1 ja 2) sätestatakse määruse reguleerimisala ja toetuse andmise eesmärk ning meetme rakendaja.

Paragrahvi 1 lõigetes 1 ja 2 sätestatakse, et määruses kehtestatakse tingimused ja kord, mille kohaselt rahastatakse keskvalitsuse kasutuses olevate hoonete energiatõhususe tõstmist. Rahastamist teostatakse toetuse (edaspidi *toetus*) määramise teel. Toetuse määramise katteallikas on aastatel 2021–2030 lubatud heitkoguste ühikute enampakkumisel saadav tulu, mis on ette nähtud energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamiseks avaliku sektori hoonetes. Nimetatud tulust omakorda 40% suunatakse keskvalitsuse hoonete energiatõhususe

tõstmiseks, et vähendada kasvuhoonegaaside heidet, hoonetesse tarnitava energia kogust ning suurendada taastuenergia kasutust.

Lõikes 3 sätestatakse energiatõhususe toetuse näol riigiabi andmise välistamine.

Määruse alusel ei anta riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ega vähese tähtsusega abi. Otsustamaks, kas tegemist on riigiabiga, tuleb analüüsida, kas abi vastab kõigile neljale järgmisele tingimusele:

- abi antakse riigi, linna või valla vahenditest;
- abimeetmel on valikuline iseloom, see tähendab, et see on suunatud teatud ettevõtjale, ettevõtjate grupile või mingite kindlate kaupade tootmiseks;
- abimeede annab eelise abi saajale;
- abimeede moonutab või võib moonutada konkurentsi ja kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel.

Antud toetusmeede on suunatud keskvalitsuse ülesannete täitmisele kaasaaitamisele. Üldjuhul ei ole eelnõus sätestatud korras antav toetus käsitletav riigiabina, kuna avaliku sektori raha antakse keskvalitsuse kasutuses olevate hoonete renoveerimiseks.

Siiski tuleb analüüsida meetme piiriülest mõju kaubandusele. Nimelt tuleb veenduda, et:

a) abi eesmärk ei ole suurendada asjaomase piirkonna nõudlust või meelitada sellesse piirkonda investeringuid ja sellega ei takistata teistest liikmesriikidest pärit ettevõtjate asutamist;

b) abisaaja toodetavad kaubad ja osutatavad teenused on üksnes kohaliku iseloomuga ning piiratud geograafilise ulatusega;

c) mõju naabruses asuvate liikmesriikide turgudele ja tarbijatele ei ole märkimisväärne ehk kas ja kui suur osa teenuse klientidest võib osutada Eestist väljastpoolt tulnud klientideks.

Juhul, kui kõik või suurem osa klientidest on Eesti elanikud ja on ebatõenäoline, et toetus meelitaks piirkonda investeringuid teistest liikmesriikidest, on toetusel vähene mõju piiriülesele kaubandusele ning toetust ei käsitleta riigiabina ega vähese tähtsusega abina. Juhul, kui välisklientide osakaal on märkimisväärne, võib tegemist olla riigiabi või vähese tähtsusega abi andmise juhtumiga, millisel juhul määruse kohaselt toetust kasutada ei saa. Samasisulise, kvoodikauplemise tuludest rahastatud toetusskeemi rakendamisel kohaliku omavalitsuse üksustele, ei ole riigiabi või vähese tähtsusega abi andmise juhtumeid esinenud.

Lõikega 4 seatakse toetuse määramise keeld ettevõtjale, kes on varasemalt saanud abi, mis on tunnistanud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks ning kuulub seetõttu tagastamisele, kuid ettevõtja ei ole korraldust abi tagasimaksmiseks täitnud.

Paragrahvis 2 sätestatakse meetme rakendamisega seotud asutused. Antud meetme tulu kasutamise eest vastutav minister on rahandusminister.

Lõikes 1 sätestatakse, et meetme rakendamist koordineerib Rahandusministeerium.

Lõikes 2 sätestatakse, et meetme rakendamisega seotud tegevused – taotluste menetlemine, väljamaksete tegemine, järelevalve teostamine – viib läbi Rahandusministeeriumi valitsemisalasse kuuluv valitsusasutus Riigi Tugiteenuste Keskus.

Peatükk 2 käsitleb toetuse andmise aluseid.

Peatükis (§-des 3–7) tuuakse välja määruse alusel toetatavad tegevused, sätestatakse projekti elluviimise perioodi kestus, abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude loend ning toetuse suurusele

ning määrale kohalduv.

Paragrahvi 3 lõikes 1 sätestatakse, et toetatakse nii olemasoleva hoone rekonstrueerimist energiatõhususe miinimumnõuetele vastavaks kui ka uue vähemalt liginullenergiahoone ehitamist. Olemasoleva hoone laiendamine on antud meetme kontekstis samaväärne uue hoone ehitusega. Kuna meetme eesmärgiks on keskvalitsuse kasutuses oleva energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna vähenemine, siis peab selle eesmärgi täitmiseks uue hoone valmimisel või olemasoleva hoone laiendamisel keskvalitsus loobuma mõne olemasoleva energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava hoone kasutamisest. Energiasäästu saavutamise nimel keskvalitsuse üksuse asukoha vahetamine on lubatav.

Lõikes 2 täpsustatakse toetatavate energiatõhususe tööde koosseis. Ehitusseadustiku § 66 lõige 6 sätestab, et valdkonna eest vastutav minister kehtestab energiamärgisele ja selle andmisele esitatavad nõuded. Eelnõu koostamise ajal on need kehtestatud majandus- ja taristuministri 30. aprilli 2015. a määrusega nr 36 „Nõuded energiamärgise andmisele ja energiamärgisele“. Nimetatud määruse lisas 4 on sätestatud energiasäästumeetmete kategooriad ja loetelu, mis on tehniliselt ning majanduslikult mõistlike energiasäästumeetmete valikul aluseks. Toetuse määramisel eeldatakse, et olemasoleva hoone rekonstrueerimisel teostatakse töid, mis kuuluvad eelnimetatud energiasäästumeetmete loetellu.

Lõikes 3 seatakse hoone rekonstrueerimisel toetuse andmise eesmärgiks, et peale projekti elluviimist peab hoone vastama ehitusseadustiku § 65 lõike 3 alusel kehtestatud määruses sätestatud energiatõhususe miinimumnõuetele. Eelnõu koostamise ajal on vastavad miinimumnõuded kehtestatud ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 11. detsembri 2018. a määrusega nr 63 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded“, mille lisas 2 on toodud oluliselt rekonstrueeritavate hoonete energiatõhususarvude piirväärtused. Samas lisas on toodud ka liginullenergiahoonete energiatõhususarvude piirväärtused.

Lõikes 4 sätestatakse et energiatõhususe tööde või hoone ehituse tulemusel peab vähenema keskvalitsuse kasutuses oleva energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna suurus. Nõue tuleneb energiamajanduse korralduse seaduse § 5 lõikest 1, mille kohaselt keskvalitsuse kinnisvara energiasäästu koordinaator korraldab, et igal aastal rekonstrueeritakse 3 protsenti keskvalitsuse kasutuses olevate hoonete kasulikust üldpõrandapinnast, mis ei vasta kehtivatele energiatõhususe miinimumnõuetele. Energiatõhususe miinimumnõuetele mitte vastava pinna suuruse ja selle vähenemise arvutamisel lähtutakse energiakorralduse seaduse sama paragrahvi lõikest 2, mis muuhulgas sätestab, et arvesse lähevad vaid Eesti Vabariigi territooriumil asuvad hooned, millest keskvalitsus kasutab vähemalt 250 m².

Energiakorralduse seaduse sama paragrahvi lõikes 4 on toodud ära ka välistavad tingimused, mille täitmisel hoone energiatõhususe suurendamine või kasutusest välja langemine ei aita täita keskvalitsuse kohustust vähendada energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna suurust (ehitusseadustiku § 62 lõikes 2 loetletud sisekliima tagamisega hooned, mille puhul energiatõhususe miinimumnõuete järgimine ei ole nõutav, relvajõududele või keskvalitsusele kuuluvate riigikaitse eesmärke teenivad hooned, välja arvatud relvajõudude ja riigikaitseasutuste teenistuses oleva personali individuaalsed eluruumid või kontorihooned). Selliste hoonete rekonstrueerimine või uue hoonega asendamine ei panusta eelnõu eesmärgi täitmisesse.

Lõikes 5 täpsustatakse nõudeid, mis peavad olema toetuse taotlemisel keskvalitsuse kasutuses oleva hoone osas üheaegselt täidetud. Nõuded tulenevad energiamajanduse korralduse seadusest.

Lõikes 6 täpsustatakse nõudeid, mis peavad olema täidetud pärast meetmest toetatavate tööde elluviimist:

1) hoone, millesse toetus investeeritakse, peab toetuse kasutamise järel jääma keskvalitsuse kasutusse vähemalt kümneks aastaks. Nõue on vajalik, et tagada toetuse investeerimine kinnisvarasse, mis jääb keskvalitsuse kasutusse mõistlikuks ajaks. Eelnõus on selle mõistliku aja miinimumpikkuseks sätestatud 10 aastat.

2) keskvalitsus peab hoonest, millesse toetus investeeritakse, toetuse kasutamise järel kasutama vähemalt 250 m². Täpsustus on vajalik, kuna energiamajanduse korralduse seaduse § 5 sätestab miinimumpindala nõude energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastavatele hoonetele, mille alusel arvutatakse iga-aastaselt rekonstrueerimisele kuuluva 3 protsendi kasuliku üldpõrandapinna suurus. Kui pärast toetuse kasutamist jääb keskvalitsuse üksuse kasutusse vähem, kui 250 m², ei arvestata seda hoonet enam nende kolme protsendi kasuliku üldpõrandapinna hulka, mida keskvalitsus iga-aastaselt on kohustatud energiatõhususe miinimumnõuetega kooskõlla viima ning toetus ei oleks kasutatud eesmärgipäraselt.

3) hoone peab energiatõhususe miinimumnõuete täitmiseks ning uue energiamärgise saamiseks tervikuna vastama energiatõhususe miinimumnõuetele. Kui keskvalitsuse üksus kasutab pärast toetuse kasutamist vaid osa hoonest, siis peab hoone omanik tagama, et ka ülejäänud hoone vastaks energiatõhususe miinimumnõuetele.

4) mitme kasutusotstarbega hoonete puhul määratakse hoone energiatõhususarv erimetoodika kohaselt. Igale eraldi kasutamise otstarbega hoone osale, mille köetav pind ületab 10% kogu hoone köetavast pinnast, määratakse sellele kasutusotstarbele vastav energiatõhususarv. Alla 10% pinnaga osa arvatakse hoone osa koosseisu, mille juurde ta funktsionaalselt kuulub. Hoone maksimaalseks lubatavaks energiatõhususarvuks on köetava pinna alusel arvutatud hoone osade kasutamise otstarvete kaalutud keskmine energiatõhususarv.

5) Hoone omanike ringi on piiratud riigile kuuluvate hoonetega ja riigi äriühingutele kuuluvate hoonetega, et suunata energiatõhususe tõstmise toetus avaliku sektori hoonetesse.

Lõikes 7 sätestatakse, et kui keskvalitsuse üksus kasutab pärast toetatavate tööde tegemist vaid osa hoonest, siis toetatakse ainult selles hooneosas tehtavaid töid ja ülejäänud hoone energiatõhususe miinimumnõuetega vastavaks viimise või ehitamise kulu peab katma hoone omanik. Meetmest toetatavate tööde ja hoone omaniku finantseeritavate tööde proportsiooni määramisel lähtutakse keskvalitsuse üksuse poolt hoonest kasutatava kasuliku üldpõrandapinna osakaalust kogu hoone kasulikust üldpõrandapinnast.

Lõikes 8 sätestatakse, et kui projekti tulemusel rekonstrueeritud või ehitatud hoonet hakkavad kasutama keskvalitsuse asutused, millest osa asus enne projekti elluviimist energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastavas hoones ja osa hoones, millele energiatõhususe miinimumnõuded ei kehti, rakendatakse määruses sätestatud (sealhulgas abikõlblike tööde mahu ja maksumuse määramisel, energiasäästu arvutamisel, kasvuhoonetegaaside heitkoguse vähenemise arvutamisel) proportsionaalselt nende pindade osakaalule. Näiteks kasutab keskvalitsus enne projekti elluviimist 3 000 m² energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastavas hoones ja 1 000 m² hoones, millele energiatõhususe miinimumnõuded ei kehti. Pindade osakaalud on vastavalt 75% ja 25%. Projekti tulemusel rekonstrueeritava hoone kasulik üldpõrandapind on 3 600 m². Seega rakendatakse määruses sätestatud rekonstrueeritava hoone 75% pinnale suurusega 2 700 m².

Paragrahvis 4 sätestatakse toetuse andmist välistavad asjaolud.

Punkti 1 kohaselt ei toetata meetmest projekte, mille ainsaks eesmärgiks on taastuenergiaallikate kasutuselevõtt. Kuigi toetuse andmise üks eesmärkidest on taastuenergia kasutuse edendamine, ei kaasneks sellisel juhul hoone energiatõhususe ega sisekliima paranemist.

Punkti 2 kohaselt ei toetata meetmest projekte, mille elluviimise üheks tulemuseks on suurenev kasvuhoonegaaside heide. See tuleneb meetme (ning selle rahastusallika) põhieesmärgist, milleks on kliimapoliitika eesmärkide (sh kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine) saavutamine. Nõue tuleneb otseselt ka atmosfääriõhu kaitse seadusest, mille alusel eelnõu kehtestatakse ning mille § 161 lõike 4 kohaselt peab meetme elluviimiseks suunatavaid vahendeid kasutama kasvuhoonegaaside heitkoguse teket piiravate eesmärkide saavutamise rahastamiseks.

Punkt 3 sätestab, et meetmest ei toetata projekte, mille elluviimise tulemusel rekonstrueeritud või ehitatud hoone kasutus viieaastase perioodi jooksul, arvates projekti lõppemisest, on väiksem kui 90 protsenti hoone kasulikust üldpõrandapinnast. Nõue tähendab, et hoone vakants, so kasutamata pind ei või olla suurem, kui kümme protsenti hoone kogu pinnast.

Sätte eesmärk on vältida investeeringute tegemist hoonetesse, mis lähiajal osaliselt või tervikuna kasutusest välja võivad langeda, samuti vältida hoone energiakasutuse vähendamist viisil, kus vähenemine tuleneks mitte energiatõhususe töödest, vaid hoone kasutusintensiivsuse vähendamisest. Samas jäetakse sellega, et nõue kasutusintensiivsusele kehtib alles peale hoone rekonstrueerimist, jäetud paindlikkus, et energiatõhusaks rekonstrueerida oleks võimalik alakasutatud hooned, mille kasutust on reaalselt võimalik suurendada, ja/või mida on võimalik kasutusse võtta multifunktsionaalsena. Sättega seondult on määruse § 9 lõikesse 2 lisatud nõue, et taotluses peab sisalduma kinnitus, et hoone tegelik kasutus projekti elluviimise järgselt on projekti lõppemisest arvates vähemalt viie aasta jooksul mitte väiksem kui 90 protsenti hoone kasulikust üldpõrandapinnast. Nõude rikkumine on ühtlasi ka toetuse tagasinõude aluseks. Nõude eesmärk on, et investeeringuid tehtaks läbimõeldult. Toetuse taotlemine on võimalus kaasfinantseerida pikaajaliselt vajalike teenuste osutamiseks kasutatava taristu parendamise investeeringuid.

Punkt 4 sätestab, et meetmest ei toetata projekte mille tulemusena ei ole projektiga hõlmatud hoones tagatud hoone kasutusotstarvet arvestav nõutele vastav sisekliima. Sätte eesmärk on, et hoone energiatõhususe paranemine ei tuleks sisekliima (nt ebapiisav ventilatsioon) arvelt.

Paragrahv 5 sätestab projekti elluviimise perioodi.

Lõikes 1 täpsustatakse projekti elluviimise periood, mille sisse loetakse ajavahemik, mille kestel teostatakse tegevused, millega kaasneb vastavate abikõlblike kulude tekkimine, esitatakse RTK-le projekti kohta lõpparuanne. Projekti elluviimise periood määratakse taotluse rahuldamise otsuses. Enne ja pärast toetatavaid töid ja tegevusi elluviidavaid mittetoetatavaid töid ja tegevusi ei loeta projekti osaks. Kui toetuse saaja on toetatavad energiasäästu tööd teostanud, kuid jätkab hoones muude mittetoetatavate ehitus- või rekonstrueerimistööde elluviimist, siis loetakse projekt lõppenuks toetatavate tegevuste elluviimisega ja projekti lõpparuande esitamisega.

Lõikes 2 sätestatakse, et projekti algus ei või olla varasem kui projekti rahastamise otsuse tegemise päev. Seega ei või taotleja töödega, mille teostamiseks toetust taotletakse, alustada enne taotluse rahuldamise otsuse saamist. Iseenesest ei ole keelatud toetuse taotlemine seoses hoonega, mille rekonstrueerimiseks või ehitamiseks on juba mingisuguseid tegevusi (nt

projekteerimine) tehtud, kuid sellisel juhul ei loeta neid tegevusi toetatava projekti koosseisu ning nende tegevuste kulu ei võeta toetuse määramisel arvesse. Arvestama peab ka, et toetuse saaja peab igal juhul täitma ka eelnõu §-s 19 sätestatud kohustused, sh riigihangete teostamine. Samuti sätestatakse projekti lõpptähtpäevana viis aastat peale taotluse esitamise tähtpäeva. Viie aasta jooksul peab taotleja olema võimeline kõik projektis kavandatud tegevused ellu viima.

Kuivõrd Vabariigi Valitsuse 4. novembri 2016. a määruse „Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise enampakkumisel saadud tulu kasutamise ja aruandluse üldtingimused“ § 3 lõike 2 kohaselt lõpeb kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise perioodi 2021–2030 enampakkumisel saadud tulu kasutamise periood 30. novembril 2033. a, siis on täiendava piiranguna sätestatud, et projekt ei tohi lõppeda hiljem, kui 31. augustil 2033. a. Ajavahemik 1. septembrist 2033. a kuni 30. novembrini 2033. a jääb sellisel juhul RTK-l lõpparuande menetlemiseks ja lõppmakse tegemiseks. Antud piirang mõjutab realselt alles 2028. aastal toetuse rahuldamise otsuse saavaid projekte.

Lõikes 3 sätestatakse tähtaeg hoone kasutusele võtmiseks. Hoone on kasutusele võetud siis, kui keskvalitsuse asutus hoonet kasutab. Toetatava projekti elluviimise periood lõppeb projekti teostamiseks vajalike abikõlblike kulude tekkimisega ja lõpparuande esitamisega. Peale projekti elluviimist võivad hoones olla vajalikud veel projekti koosseisus mitte toetatavad, kuid hoone kasutusele võtmise seisukohast vajalikud tööd, kasutusloa vormistamine, samuti hoonesse kolimine. Nimetatud tegevustele on lubatud kavandada kuni 12 kuud, mille möödudes peab hoone olema keskvalitsuse asutuse tegelikus kasutuses.

Paragrahv 6 sätestab abikõlblikud kulud.

Lõikes 1 sätestatakse üldnõuded kuludele, mida loetakse abikõlblikuks. Kulude tekkimine peab olema põhjendatud, nende suurus peab olema mõistlik, need peavad kaasa aitama keskvalitsuse kasutuses olevate hoonete energiatõhususe parandamisele ja kasvuhoonegaaside heite vähendamisele ning kulud peavad olema tekkinud projekti elluviimise perioodil. Enne projekti algust või lõppu tehtud kulusid ei loeta abikõlblikeks.

Lõikes 2 sätestatakse, et mitteabikõlblike kulude katmine on toetuse saaja ehk hoone omaniku enda kohustus. Siinkohal ei ole oluline, kas mitteabikõlblikud kulud on seotud keskvalitsuse poolt kasutatava pinnaga või mitte.

Lõikes 3 täpsustatakse kulude kategooriad, mis loetakse abikõlblikuks olemasolevas hoones energiatõhususe tööde tegemisel. Lisaks energiasäästumeetmete endi kulule loetakse abikõlblikuks ka energiasäästumeetmete teostamisega kaasnevate või nende teostamist võimalikuks tegevate tööde kulu (nt siseviimistluse taastamine, elektrisüsteemi uuendamine energiatõhusust tõstvate või sisekliimat tagavate seadmete toiteks, küttesüsteemi muutmisel vanade küttekehade eemaldamine jmt), samuti sisekliima tagamisega seotud seadmete ja sisseseade ning nende paigaldamise kulu. Energiatõhususe tööd mõjutavad otseselt hoone sisekliimat, kusjuures energiatõhususe tõstmine sisekliima halvenemise arvel on lühiajaliselt kõige odavam lahendus. Eelnõuga soovitakse vältida nn haige maja sündroomi tekitamist, mis on kahjulik nii hoones viibivate inimeste tervisele kui ka hoone enda konstruktsioonidele ja tehnoseisundile. Meetme eesmärgist lähtuvalt loetakse abikõlblikuks ka rekonstrueerimise käigus olemasoleva hoone osalise lammutamise kulu, kuna selle tulemusel väheneb energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna suurus.

Abikõlblikuks loetakse ka ehitise toimimiseks vajalike kommunikatsioonidega liitumise kulu, milleks võib olla näiteks kaugküttesüsteemiga liitumine.

Kuna projekteerimine ja ehitustööde tegemine omanikujärelevalve on ehitus- ja rekonstrueerimistööde eduka kavandamise ja elluviimise (ehk toetuse efektiivse kasutamise ning eesmärgipäraste tulemuste saavutamise) seisukohast hädavajalikud tegevused, siis on ka need loetud abikõlblike kulude hulka.

Lõikes 4 täpsustatakse kulude kategooriad, mis loetakse abikõlblikuks uue hoone ehitamisel. Abikõlblikud kulud on analoogilised olemasolevas hoones energiatõhususe tööde tegemisega. Erinevalt olemasoleva hoone rekonstrueerimisest on energiatõhususe tööde ja hoone ümberehitamise kulude asemel abikõlblik uue hoone ehitamise kulu.

Lõikes 5 täpsustatakse kulud, mis ei ole abikõlblikud. Abikõlblikud ei ole mistahes otstarbega kulud, kui need on hüvitatud riigi muudest tuludest, Euroopa Liidu vahenditest või teistest välisvahenditest saadud toetustest. Samuti ei loeta abikõlblikuks kulusid, mis ei ole toetatava projektiga seotud, on põhjendamatud või ebaolulised. Näiteks ei ole abikõlblikud energiatõhususe tööd hoones või selle osas, mida keskvalitsuse üksus ei kasuta, samuti kulud hoonele või hoone osale, millele ei kohaldu energiatõhususe miinimumnõude täitmise kohustus, aga ka kulud sisustusele.

Kui toetuse saajal on õigus käibemaksu tagastusele, siis ei loeta käibemaksu tagastatavat osa abikõlblikuks.

Abikõlblikud ei ole taotleja projektijuhtimise ja õigusabi kulud. Nimetatud kulude suuruse põhjendatus ning sisuline seotus toetatavate töödega on raskesti kontrollitavad. Et tagada toetuse võimalikult eesmärgipärane kasutamine, ei ole mõistlik selliseid kulusid lugeda abikõlblikeks.

Abikõlblike kulude hulka ei loeta ka hoone energiaauditi ja energiaarvutuse kulu. Energiaaudit või energiaarvutus peab olema tehtud väljaspool projekti elluviimise perioodi.

Paragrahv 7 sätestab taotlusvooru rahalise mahu ning toetuse suuruse.

Lõikes 1 sätestatakse, et rahandusminister määrab oma käskkirjaga meetme konkreetse taotlusvooru rahalise mahu ja taotlusvooru rakendamiseks vajalike kulude suuruse. Taotlusvoorude korraldamissagedus ning maht sõltuvad kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel saadava tulu tegelikust suurusest, mida ei ole võimalik määruse kehtestamise ajal sätestada.

Lõikes 2 sätestatakse toetuse maksimaalne suurus pärast projekti elluviimist hoones keskvalitsuse asutuse kasutuses oleva kasuliku üldpõrandapinna ühe ruutmeetri kohta.

Toetuse summa määramisel võetakse aluseks üldpõrandapinna suurus, mis on keskvalitsuse üksuse kasutuses pärast projekti elluviimist. Seda põhjusel, et keskvalitsuse üksuse kasutatav pind enne ja pärast projekti elluviimist võivad olla erinevad. Samas ei ole toetuse eesmärgiga kooskõlas teha kulusid pinnale, mis pärast projekti elluviimist keskvalitsuse kasutusse ei jää. Oluline on, et toetuse tulemusel paraneks keskvalitsuse kasutuses olevate pindade energiatõhusus, st toetust kasutatakse pinnale, mida keskvalitsuse üksus võib-olla enne projekti elluviimist ei kasuta, kuid kindlasti võtab kasutusse pärast projekti elluviimist. Näiteks võib

keskvalitsuse üksus asuda enne projekti elluviimist ühes hoones, kuid kolida teise hoonesse, kus tehti toetuse abil energiatõhususe töid või mis valmis uusehitisena. Sellisel juhul ei ole toetatavate tööde kulu suurus seotud enne projekti elluviimist keskvalitsuse üksuse kasutuses oleva pinna suurusega. Oluline on, et pind, millega seotud kulusid toetatakse, oleks pärast projekti elluviimist keskvalitsuse kasutuses ning et projekti tulemusel väheneks keskvalitsuse kasutatavate energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna suurus.

Toetuse maksimaalne suurus hoone kasuliku üldpõrandapinna ühe ruutmeetri kohta on sõltuv projekti tulemusel saavutatavast hoone energiatõhususe klassist. Paremale energiatõhususe klassile vastava hoone ehitamine või rekonstrueerimine on seotud suuremate kuludega, kui halvemale energiatõhususe klassile vastava hoone puhul. Toetuse maksimaalse suuruse määramisel on aluseks võetud ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 11. detsembri 2018. a määruse nr 63 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded“ lisas 2 sätestatud hoonete energiatõhususarvude piirväärtused.

Nimetatud lisa kohaselt on kontorihoone puhul:

- liginullenergiahoone energiatõhususarvu piirväärtus 100 kWh/(m²·a);
- madalenergiahoone energiatõhususarvu piirväärtus 130 kWh/(m²·a);
- oluliselt rekonstrueeritava hoone energiatõhususarvu piirväärtus 160 kWh/(m²·a).

Antud energiatõhususarvude piirväärtused on omavahel suhtes 1:1,3:1,6. Võttes toetuse maksimaalse suuruse määramisel baassummaks 1600 eurot/m² liginullenergiahoone puhul, siis rakendades vastavalt tegureid 1,3 ja 1,6, saame maksimaalse toetuse suuruseks madalenergiahoone puhul 1230 eurot/m² ja oluliselt rekonstrueeritava hoone puhul 1000 eurot/m². Seega kaasneb suurema energiasäästuga toetuse suurem maksimaalne suurus.

Määruses rakendatakse ühte tegurit kõigi hoone kasutusotstarvete puhul, kuna vastavate energiatõhususarvude suhtarvud on kas samad või sarnased.

Lõikes 3 sätestatakse, et toetuse summa sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses. Ühelt poolt on toetuse täpne summa otsuse lahutamatu osa, teiselt poolt on see vajalik, kuna antud paragrahvis sätestatakse toetuse maksimaalse summa suurus ning juhised iga konkreetse taotluse puhul tegeliku toetuse summa arvutamiseks. Seega on toetuse summa suurus sõltuv konkreetse taotlusega seotud asjaoludest ning vajalik on igakordse täpse toetussumma vastavas otsuses eraldi määramine.

Lõikes 4 sätestatakse, et projekti abikõlblikud kulud, mis ületavad toetuse suurust, kannab taotleja. Sätte eesmärk on eelkõige rõhutada, et on taotleja enda vastutus finantseerida kõik kulud, mida toetus ei kata, ka juhul kui need on abikõlblikud.

Peatükk 3 käsitleb toetuse taotlejale, taotlusele ja hoone energiaauditile esitatavaid nõudeid.

Paragrahv 8 sätestab toetuse taotlejale esitatavad nõuded.

Toetuse taotlejaks võib olla pärast projekti elluviimist keskvalitsuse kasutuses oleva hoone omanik, mitte kasutaja. Paragrahvi 1 lõigete 1 ja 2 kohaselt antakse toetust hoone rekonstrueerimiseks ja ehitamiseks. Kui hoone omanik ei ole riik, aga toetust antakse keskvalitsuse üksusele, siis peaks vastav keskvalitsuse üksus tegema riigieelarvest investeeringuid kolmandale isikule kuuluvas hoones, mis on raamatupidamislikult ja

õiguslikult ebamõistlik. Kui hoone omanik on riik, siis vastavalt riigivaraseaduse § 4 lõike 1 kohaselt korraldab riigi nimel vara valdamist, kasutamist ja käsutamist riigivara valitseja.

Paragrahvis 9 sätestatakse toetuse taotlusele esitatavad nõuded.

Lõikes 1 sätestatakse toetuse taotlusele esitatavad nõuded. Taotluse esitamiseks täidetakse elektroonilise taotluste esitamise keskkonna kaudu vastav digitaalne vorm. Taotlusest peab selguma taotletav summa, objekt, projekti elluviimise tähtaeg, taotlusaluse projekti eesmärk ja kuidas see seondub keskvalitsuse kasutatavate hoonete energiatõhususe tõstmisega. Lisaks peavad toetuse kasutamise tegevus-, rahastamis- ja ajakava olema reaalselt teostatavad §-s

5 sätestatud projekti elluviimise perioodil. Samuti peab taotlusest selguma pärast projekti elluviimist keskvalitsuse poolt kasutatava hoone asukoht, kogu kasuliku üldpõrandapinna ruutmeetrite arv, keskvalitsuse kasutuses oleva kasuliku üldpõrandapinna ruutmeetrite arv ning keskvalitsuse poolt pinna kasutamise alus. Pinna kasutamise aluseks võib olla nii omandiõigus kui ka kasutusleping. Kui keskvalitsus hakkab hoonet kasutama alles pärast projekti elluviimist ja taotluse esitamise ajal veel kasutuslepingut sõlmitud ei ole, siis võib pinna kasutamise aluseks tulevikus sõlmitava kasutuslepingu asemel taotluse esitamise ajal olemas olla eelkokkulepe vastava kasutuslepingu sõlmimiseks. Lisaks peab taotlusest selguma taotlusaluses hoones paiknema hakkava keskvalitsuse asutuse asukoht ja kasutatav kasuliku üldpõrandapinna suurus taotluse esitamise ajal. See võimaldab hinnata, kas ja kui palju muutub projekti tulemusel keskvalitsuse kasutuses oleva energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna suurus.

Lõikes 2 sätestatakse loetelu dokumentidest ja kinnitustest, mida taotleja peab taotlusele lisama.

Punktis 1 sätestatakse, et kui projekti elluviimiseks on vajalikud lisaks toetusele ka taotleja enda vahendid, tuleb taotlusele lisada kirjeldus nende vahendite planeerimise ja nende allika kohta. Eeldatud on taotleja poolt realistliku finantseerimisplaani omamist. Kirjeldus on dokument, mis näitab, et taotleja on teadlik toetust ületavate kulude katteks vahendite olemasolu vajadusest, on planeerinud nende suuruse ning vajalikud tegevused vahendite saamiseks. Kui taotleja on keskvalitsuse asutus, siis peavad vahendid pärinema riigieelarvest, kuhu selleks võib, kuid ei pruugi taotluse esitamise ajal olla vajalikke eelarvevahendeid planeeritud, mistõttu võib olla vajalik riigieelarvest vahendite eraldamiseks lisataotluse esitamine ja kulude planeerimine riigieelarvesse. Taotlusvooru korraldamisel on otstarbekas kuulutada see välja nii, et riigieelarve strateegia menetlemine jääks vahetult taotluste esitamise tähtaja järgsesse perioodi, mis minimeerib projektide käivitamisele kuluva aja. Toetuste menetlemise ja riigieelarve strateegia protsessi tõhusaks koordineerimiseks peab Riigi Kinnisvara AS-i või keskvalitsuse hoone puhul vastavalt Riigi Kinnisvara AS või riigivara valitseja informeerima toetuse taotluse esitamisest Rahandusministeeriumi riigihalduse osakonda, et oleks võimalik vajadusel planeerida omafinantseering.

Punktis 2 sätestatakse, et taotlusele tuleb lisada olemasoleva hoone kehtiv energiamärgis, mis on antud ehitusseadustiku § 66 lõike 6 alusel kehtestatud määruuses sätestatu kohaselt. Energiamärgis peab olema vastaval koondinformatsiooni vormil. Kuivõrd toetus antakse keskvalitsuse kasutatavate hoonete energiatõhususe tõstmiseks, siis kehtiv energiamärgis näitab, kas taotluse esitamise ajal keskvalitsuse poolt kasutatav hoone täidab või ei täida energiatõhususe miinimumnõudeid.

Punktis 3 sätestatakse nõue esitada hoone energiaaudit või energiaauditi vahearuanne. Energiaauditile ja vahearuandele esitatavad täpsemad nõuded on toodud lõigetes 3 ja 4.

Punktis 4 sätestatakse, et taotlusele tuleb lisada projekti elluviimiseks vajalike tegevuste ja tööde, mille finantseerimiseks toetust taotletakse, loetelu, mille juures on ära märgitud vastavate tööde eeldatavad maksumused. Projekti tegevuste loetlemisel on soovitatav jääda üldistustasemele, mis on vajalik tööde olemuse mõistmiseks. Väga suur detailsus muudab hilisema kavandatud ja teostatud tööde loetelu ja maksumuste võrdlemise (vt eelnõu paragrahv 18) ajamahukaks.

Punktis 5 nõutakse, et taotlusele peab olema lisatud ka kinnitus, et hoone kavandatav kasutusintensiivsus viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates on vähemalt 90 protsenti.

Lõikes 3 sätestatakse hoone energiaauditile esitatavad nõuded. Energiaaudit koostamisel tuleb lähtuda selle sisu ja vormi osas majandus- ja taristuministri 8. aprilli 2015. a määrusest nr 28 „Elamu energiaauditile esitatavad nõuded“ nõuetest. Hoone energiaaudit tegemise täpsustatud nõuded on sätestatud määruse lisaga 1, mille järgimine on energiaaudit koostamisel kohustuslik.

Täpsustavad nõuded energiaauditile on koostatud veendumaks selles, et taotlejate poolt esitatavad auditid sisaldaksid taotluse menetlemiseks vajalikke andmeid, need andmed oleksid määratletud kõigi taotlejate jaoks ühtsetel alustel, et oleks tagatud hindamiskriteeriumide adekvaatsus ja nende alustel õiglaste otsuste tegemine. Lisaks on vajalik antud meetme tarbeks määratleda lisaks majandus- ja taristuministri määrustega kehtestatud täiendavad nõuded energiaauditile ja anda täiendavaid selgitusi audit koostamiseks ning seal esitatavate näitajate arvutamiseks.

Lõikes 4 sätestatakse, et taotleja võib energiaaudit aruande asemel esitada ka ainult majandus- ja taristuministri 8. aprilli 2015. a määruse nr 28 „Elamu energiaauditile esitatavad nõuded“ § 6 lõigete 10 ja 11 kohase energiaaudit vahearuande, millele kohaldatakse käesolevas määruses energiaauditile esitatavaid nõudeid võttes arvesse hoone tegelikku kasutusotstarvet. Leevenduse eesmärk on meetme elluviimine ka tingimustes, kus audit koostamiseks mõõtmiste läbiviimiseks vastav temperatuurivahemik ei ole saavutatav. Tuleb lähtuda määruses kirjeldatud audit läbiviimise, vormistamise jms nõuetest, kuid energiasäästu kasutatavad energiasäästu arvutusmetoodika(d) peavad vastama hoone tegelikele kasutusotstarvetele.

Lõikes 5 sätestatakse, et kui projekti tulemusel rekonstrueeritav või ehitatav hoone on riigi kontrolli all oleva juriidilise isiku omandis, siis peab taotleja taotlusele lisama ka kinnituse, et ei kavatse enne kümne aasta möödumist hoonet anda üürile keskvalitsusse mittekuuluvale asutusele. See on vajalik, et kontrollida taotluse vastavust § 3 lõike 6 punktis 1 toodud nõudele.

Lõikes 6 sätestatakse, et kui olemasolev või ehitatav hoone on ainult osaliselt keskvalitsuse kasutuses, siis tuleb lõike 2 punktides 4, 5 ja 6 nimetatud andmed esitada nii kogu hoone kohta kui ka taandatuna ainult keskvalitsuse kasutuses oleva pinna suuruse kohta. Nimetatud punktides nõutud kalkulatsioonid tehakse metoodikast tulenevalt kogu hoone kohta. Kalkulatsioonide tulemusi saab kohaldada ainult keskvalitsuse kasutatavale pinnale, arvestades keskvalitsuse kasutuses oleva kasuliku üldpõrandapinna proportsionaalset osakaalu kogu hoone vastavast pinnast. Kui keskvalitsus ei kasuta kogu hoonet, ei või toetatavate kulude osakaal kogu hoonetes tehtavate tööde kuludest ületada osa, mis on proportsionaalne keskvalitsuse poolt kasutatava pinna suurusega.

Lõikes 7 täpsustatakse, et kui projekti elluviimisel ehitatakse uus hoone, esitatakse lõike 2 punktides 4 ja 5 nimetatud andmed uue ja olemasoleva hoone andmete võrdlusena. Uue hoone

ehitamisel peab keskvalitsus selle kasutusele võtmisel loobuma mingi olemasoleva pinna kasutamisest, vastasel juhul ei ole toetuse eesmärk täidetav. Energiasäästu saavutamist võrreldakse vaadates keskvalitsuse energiakasutust enne ja pärast projekti elluviimist.

Lõikes 8 sätestatakse, et RTK-l on õigus nõuda täiendavaid dokumente taotluse nõuetele vastavuse hindamiseks. Taotluse nõuetele vastavuse hindamine on RTK kohustus. Säte tagab RTK-le võimaluse antud kohustuse täitmiseks.

Peatükk 4 käsitleb taotluse esitamist ja menetlemist.

Paragrahv 10 sätestab taotluse esitamise protseduuri.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotleja esindusõiguslik isik esitab taotluse ning taotlemisega seotud teabe ja dokumendid RTK-le elektroonilises taotluste esitamise keskkonnas (edaspidi *e-toetuse keskkond*). E-toetuse keskkonna kasutajad peavad ennast identifitseerima. Paberkandjal taotlusi vastu ei võeta ega menetleta.

Lõikes 2 sätestatakse, et taotlusvooru kuulutab välja RTK. RTK peab vähemalt 60 päeva enne taotluste esitamise tähtpäeva oma veebilehel avaldama informatsiooni taotluste esitamise tingimuste kohta. RTK võib informatsiooni täiendavalt levitada ka muude allikate vahendusel.

Lõikes 3 sätestatakse, et taotlus esitatakse RTK-le hiljemalt taotluste esitamise tähtpäeval. RTK-l on soovitatav taotluste hilisem esitamine infotehnoloogiliselt välistada. RTK määrab ise taotluste esitamise perioodi.

Lõikes 4 sätestatakse, et kui mingil põhjusel esitab keegi taotlusvooru hilinenud taotluse, siis seda menetlusse ei võeta.

Paragrahv 11 sätestab taotluse menetlemise.

Lõikes 1 sätestatakse ajalisel järjestuses tegevused, millest taotluse menetlemise protseduur koosneb.

Lõikes 2 sätestatakse, et taotluste menetlemise tähtaeg on kuni 90 kalendripäeva taotluste esitamise tähtpäevast alates. Menetlemise tähtaeg ei ole seotud konkreetse taotluse esitamise päevaga. Taotlusi menetletakse ühekorraga pärast taotluste esitamise tähtpäeva möödumist. Keelatud ei ole taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimine ka enne taotluste esitamise tähtpäeva, kui RTK omab selleks ressursi, kuna see võib lühendada taotluse täpsustamise või lisaandmete esitamise vajadusel menetlusprotsessi kestust. Taotluste hindamine ning rahuldamine või rahuldamata jätmine on võimalik alles pärast kõigi taotluste esitamist, sest selleks on vajalik kõigi taotluste omavaheline võrdlemine ja reastamine.

Paragrahvis 12 sätestatakse taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontroll.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotleja on nõuetele vastav, kui ta vastab §-s 8 sätestatud nõuetele.

Lõikes 2 sätestatakse, milliste tingimuste üheaegsel täitmisel on taotlus nõuetele vastav. RTK peab taotluse menetlemise käigus kontrollima, kas taotlus vastab lõikes loetletud tingimustele

või mitte. Taotluse vastavus lõikes loetletud tingimustele on kontrollitav taotluses ja sellele lisatud dokumentides toodud andmete põhjal.

Lõikes 3 sätestatakse asjaolud, millest vähemalt ühe esinemisel loetakse taotlus nõuetele mittevastavaks.

Lõikes 4 sätestatakse RTK õigus nõuda nõuetele mittevastava või puudulike andmetega taotluse vastavusse viimist kehtestatud nõuetega, täiendava dokumentatsiooni esitamist või muudatuste tegemist taotluse andmetes, määrares selleks taotlejale kuni kümne tööpäeva pikkuse tähtaja. Kuna taotluste hindamiseks peab neid kõiki hindama üheaegselt, siis pikeneb kõikide taotluste menetlemise tähtaeg ajavahemiku võrra, mille RTK on taotlejale puuduste kõrvaldamiseks määranud.

Lõikes 5 sätestatakse, et kui taotlus või taotleja ei vasta nõuetele või taotleja ei ole talle puuduste kõrvaldamiseks määratud tähtaja jooksul puuduseid kõrvaldanud, on RTK kohustatud tunnistama taotluse nõuetele mittevastavaks ja tegema taotluse rahuldamata jätmise otsuse. Kui taotluse osas on nimetatud põhjusel tehtud taotluse rahuldamata jätmise otsus, ei kaasata seda taotlust taotluste hindamisse.

Paragrahvis 13 sätestatakse taotluste hindamine.

Lõikes 1 sätestatakse, et nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste järjestamiseks hinnatakse neid eelnõu lisas 2 esitatud hindamiskriteeriumide alusel. Punktide kogusumma saadakse määrase lisa alusel arvutatud hindamiskriteeriumide eest saadud punktide ümardamisel täpsusastmega kaks kohta pärast koma ja seejärel kokkuliitmisel. Iga taotlust hinnatakse kahe kriteeriumi järgi. Esimese kriteeriumi (projekti teostamise tulemusel saavutatav aastane summaarne energiasääst) eest on võimalik saada maksimaalselt 75 punkti ja teise kriteeriumi (taotlusalusesse hoonesse tehtava investeeringu pingerea hinne riigi hoonestatud kinnisvara investeeringute kavas) eest maksimaalselt 25 punkti. Mõlema kriteeriumi eest saadud punktide kokkuliitmisel on maksimaalselt võimalik saada kokku 100 punkti.

Esimese kriteeriumi puhul arvutatakse punktid esitatud taotlustes kirjeldatud projektide eeldatavate aastaste summaarsete energiasäästude põhjal põhimõttel, et suurima energiasäästuga projekt saab maksimaalse hulga punkte (s.o 75 punkti), väikseima energiasäästuga projekt saab 0 punkti ja ülejäänud proportsionaalselt oma eeldatavale energiasäästule nende kahe vahe peal. Kui kahe taotluse eeldatavad aastased summaarsed energiasäästud on võrdsed, siis saavad need taotlused esimese kriteeriumi eest võrdse arvu punkte.

Teise kriteeriumi puhul arvutatakse punktid arvestades keskvalitsuse üksuse taotluse objektiks oleva projekti pingerea hinnet riigi hoonestatud kinnisvara investeeringute kava pingereas. Pingerea hinne koosneb mitmest alakomponendist, mille summeerimisel saab hoonesse tehtav investeering summaarse hinde vahemikus 0 kuni 1. Riigi hoonestatud kinnisvara investeeringute kava pingerida on avaldatud Rahandusministeeriumi kodulehel. Riigi hoonestatud kinnisvara investeeringute kavas on kajastatud kõige olulisemad investeeringuotsuse ootel projektid. Hooned, mis omavad riigi hoonestatud kinnisvara investeeringute kavas võrdset pingerea hinnet, saavad teise kriteeriumi eest võrdse arvu punkte. Hoonetele, mis ei kajastu riigi hoonestatud kinnisvara investeeringute kavas, antakse teise kriteeriumi eest 0 punkti.

Lõikes 2 sätestatakse, et taotluste hindamise tulemusena koostatakse punktide kogusummade põhjal taotluste pingerida.

Paragrahvis 14 sätestatakse taotluse rahuldamine.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotluste rahuldamise otsused tehakse lähtudes hindamise tulemusel saadud punktide kogusumma põhjal koostatud taotluste pingereast. Esimesena tehakse rahuldamise otsus pingereas esimesel kohal oleva taotluse osas, seejärel pingereas teise taotluse osas ning seda protsessi jätkatakse kuni taotlusvooru rahalise mahu ammendamiseni.

Lõikes 2 sätestatakse, et võrdsete punktide kogusummaga taotluste korral eelistatakse taotlust, millega kaasneb keskvalitsuse kasutuses oleva pinna suurem summaarne aastane energiasääst. Eelistus tuleneb otseselt toetuse eesmärgist, milleks on keskvalitsuse kasutuses olevate hoonete energiatõhususe tõstmine. Kui võrdsete punktide kogusummaga taotlustega kaasneb ka keskvalitsuse kasutuses oleva pinna võrdne summaarne aastane energiasääst, siis eelistatakse taotlust, mille puhul väheneb keskvalitsuse kasutuses oleva energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna suurus rohkem, kuna see aitab enam kaasa energiamajanduse korralduse seaduse § 5 lõikest 1 tuleneva kohustuse täitmisele. Viidatud lõige sätestab, et igal aastal rekonstrueeritakse 3 protsenti keskvalitsuse kasutuses olevate energiatõhususe miinimumnõuetele mitte vastavate hoonete kasulikust üldpõrandapinnast, et täita vähemalt energiatõhususe miinimumnõuded.

Lõikes 3 sätestatakse, et RTK võib teha taotluse rahuldamise otsuse ka juhul, kui taotlejal ei ole veel taotluse esitamise ajaks riigieelarvest rahalisi vahendeid eraldatud. Kui taotleja on riigivara valitseja, ei pruugi tal eelarves olla planeeritud piisavalt vahendeid projekti omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude katmiseks. Nendeks kuludeks vajaliku eelarvesumma taotlemine toimub riigieelarve strateegia ja/või riigieelarve seaduse koostamise käigus. Kui riigieelarvest vajalikku summat taotlejale ei eraldata, ei ole taotlejal võimalik projekti ellu viia taotluse rahuldamise otsuses ettenähtud perioodi jooksul.

§ 19 punkti 11 kohaselt peab toetuse saaja teavitama viivitamata RTK-d projekti elluviimise ajal ja viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates kõigist asjaoludest, mis võivad mõjutada projekti elluviimist. Siia alla kuulub ka olukord, kus toetuse saajale on ilmne, et kas riigieelarvest projektile raha mitte eraldamise või mingi muu asjaolu tõttu ei ole tal võimalik projekti ellu viia selleks ette nähtud perioodi jooksul.

Lõikes 4 sätestatakse, et kui pärast taotluste rahuldamise otsuste tegemist tekib toetuse jääk, teavitatakse pingereas esimest väljapoole rahastamise mahtu jäänud taotlejat taotluse (eeldatavalt osalise) rahuldamise võimalusest. Kui taotluste kogusumma ületab jagatava toetuse kogusummat, siis on taotluste rahuldamise otsuseid võimalik teha kuni taotluseni, mille puhul on otsustamiseks vaba toetuse jääk väiksem, kui taotluste järjekorras järgmise taotlusega taotletav toetuse summa. Vastava taotluse esitajat tuleb teavitada otsustamiseks vaba summa suurusest. Teoreetiliselt on võimalik ka, et rahuldatud toetuste summa võrdub täpselt toetuse andmiseks saadaoleva summaga ning otsustamiseks vaba toetuse jääki ei teki. Sellisel juhul taotluste järjekorras järgmist taotlejat teavitama ei pea. Toetuse jääk võib tekkida ka kui juba taotluse rahuldamise otsuse saanud taotleja taotluste menetlemise perioodi jooksul oma taotlusest loobub.

Lõikes 5 sätestatakse, et kui lõike 4 alusel rahastamisele kuuluva taotluse summa ületab toetuse jagamisel otsustamiseks vaba raha jääki, on RTK-l õigus pidada taotlejaga läbirääkimisi

taotletava summa ja taotluses sisalduvate tegevuste vähendamise või taotleja omafinantseeringu kasutamise üle, arvestades pingerea aluseks olevate hindamiskriteeriumide sisendväärtuste muutumist ja sellest tulenevat pingerea võimalikku muutumist. RTK ei saa ühepoolselt otsustada, et taotlus rahuldatakse taotluses märgitud ja eelnõuga kooskõlas olevast summast väiksemas mahus. Toetuse taotletavast väiksem maht tähendab ilmselt kas mingitest töödest loobumist või taotleja omafinantseeringu suurendamist. RTK võib taotlejaga läbi rääkida, kas viimane on nõus vähendama tööde mahtu, suurendama omafinantseeringut või loobub talle pakutavast vähendatud mahus toetusest. Kui taotleja soovib vähendada tööde mahtu, siis peab RTK võtma arvesse võimalikku saavutatava energiasäästu vähenemist. Kuna saavutatava energiasäästu suurus on hindamisel kõige olulisem kriteerium, siis võib läbirääkimiste objektiks olev taotlus väiksema saavutatava energiasäästu korral teatud juhtudel langeda taotluste pingereas tahapoole. Sellisel juhul ei vastaks taotluse rahuldamine eelnõus sätestatule.

Paragrahvis 15 sätestatakse nõuded taotluse rahuldamise otsuse sisule.

Lõikes 1 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses ära toodavate andmete minimaalne koosseis.

Lõikes 2 sätestatakse, et taotlejat teavitatakse taotluse rahuldamise otsusest e-toetuse keskkonna kaudu. E-toetuse keskkond teavitab kasutajaid neile saadetud teadetest e-kirja teel. Täiendaval viisil teavitamist ette ei nähta.

Paragrahvis 16 sätestatakse nõuded taotluse rahuldamata jätmise otsusele.

Lõikes 1 sätestatakse tingimused, milledest vähemalt ühe täitmisel tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus. Kui RTK ja taotleja läbirääkimiste, mis on läbi viidud §-s 14 toodud alustel ja korras, tulemusel jääb algselt väljapoole rahastamise mahtu jäänud taotleja siiski rahastamise mahu sisse, siis § 16 lõike 1 teine punkt ei kohaldu.

Lõikes 2 sätestatakse nõuded taotluse rahuldamata jätmise otsuse sisule.

Lõikes 3 sätestatakse, et taotlejat teavitatakse taotluse rahuldamata jätmise otsusest e-toetuse keskkonna kaudu. E-toetuse keskkond teavitab kasutajaid neile saadetud teadetest e-kirja teel. Täiendaval viisil teavitamist ette ei nähta.

Peatükis 5 käsitletakse toetuse maksmise tingimusi.

Paragrahvis 17 sätestatakse toetuse maksmine.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse maksmise eelduseks on taotluse rahuldamise otsus vastavalt §-le 15 ja kulude abikõlblikkus vastavalt §-le 6. Kulu on abikõlblik, kui see on tekkinud ja selle tekkimine on tõendatud. Kulu eelnevat tasumist ei nõuta, kuna taotlejaks võivad olla ka riigieelarvelised asutused, kellel toetuse sildfinantseerimise korraldamine on keeruline.

Lõikes 2 sätestatakse, et toetuse saaja esitab toetuse väljamaksmiseks elektroonilise taotluste esitamise keskkonna kaudu maksetaotluse koos toetatava tegevuse toimumist tõendava dokumendiga. Toetatava tegevuse toimumist tõendavat dokumenti käsitleb § 18.

Lõikes 3 sätestatakse, et toetus makstakse välja vastavalt taotluse rahuldamise otsuses nimetatud toetuse summale, kuid mitte rohkem, kui on tegelikud kulud ehk sisuliselt neist kahest väiksema summa ulatuses. Maksete suurus ei ole seotud toetuse osakaaluga kõigist

abikõlblikest kuludest või kõigi tööde kogumaksumusest. Seega on lubatud, et toetuse saaja katab abikõlblikud kulud alguses ainult toetuse arvelt ja hiljem muudest vahenditest. Erandiks on sama paragrahvi lõikes 7 sätestatud lõppmakse, mis tehakse alati alles pärast projekti elluviimist ja lõpparuande kinnitamist.

Lõikes 4 sätestatakse, et kui toetuse maksetaotluse menetlemisel ilmneb maksetaotluses puudus, mida on võimalik määratud tähtaja jooksul kõrvaldada, määrab RTK puuduse kõrvaldamiseks tähtaja. RTK peab maksetaotlust kontrollima.

Lõikes 5 sätestatakse, et toetust võib välja maksta etapiviisiliselt (vahemaksed ja lõppmakse). Toetuse saaja ise valib, kas ta esitab ühe või mitu maksetaotlust, kuid arvestama peab vahemaksetele ja lõppmaksele eelnõus sätestatud tingimustega. Kui toetus makstakse välja ühe maksena, siis on see makse ühtlasi lõppmakse.

Lõikes 6 sätestatakse vahemaksete tegemise tingimused. Vahemaksetele seatakse eelnõus kahte tüüpi piirangud – ajaline ja mahuline. Ajaline piirang on kuni üks väljamakse kvartalis. Kuna RTK peab iga maksetaotlust kontrollima, siis kaasneb nendega arvestatav halduskoormus, mida piiranguga hoitakse mõistlikkuse piires. Nõue, et vahemakse suurus ei või ületada maksetaotluse koostamise ajaks tehtud abikõlblike kulude suurst, tuleneb otseselt sellest, et vastavalt lõikes 1 sätestatule peab kulu olema tekkinud, et olla abikõlblik. Ettemakseid käesoleva meetme raames ei tehta.

Lõikes 7 sätestatakse, et lõppmakse tehakse pärast projekti elluviimist ja lõpparuande esitamist. Lõppmakse tegemine eeldab, et kõik toetatavad tegevused on tehtud ja kõik abikõlblikud kulud tekkinud. Kuna abikõlblike kulusid ja toetatavaid tegevusi võib olla väiksemas mahu, kui kogu hoone rekonstrueerimise või ehitamise maksumus, siis võib projekt olla ellu viidud enne hoone lõplikku valmimist. Lõppmaksega korrigeeritakse vajadusel toetuse kogusummat tegelike kuludega vastavaks (kui tegelikud kulud on väiksemad, kui toetuse rahuldamise otsuses määratud toetuse suurus), samuti on lõppmaksest võimalik maha arvata (tasaarveldada) lõpparuande kinnitamise ajaks selgunud asjaolud, millega kaasneb toetuse tagasinõudmise vajadus. Nimetatud põhjusel on ka lõppmakse minimaalseks lubatud suuruseks 10% toetuse kogusummast. Lõppmakse maksetaotluse menetlemine eeldab, et koos maksetaotlusega on taotleja esitanud ka lõpparuande.

Lõikes 8 sätestatakse, et RTK-l on maksetaotluse menetlemiseks kuni 20 tööpäeva. Kui maksetaotluse menetlemisel avastatakse ebatäpsusi, teatatakse sellest viivitamata toetuse saajale ja määratakse puuduste kõrvaldamiseks kuni kümne tööpäevane tähtaeg, sealjuures pikeneb maksetaotluse menetlemise tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks antud aja võrra. Lõppmakse maksetaotluse menetlemisel peab RTK sama aja jooksul menetlema ka lõpparuande, kuna lõpparuanne on lõike 7 kohaselt makse teostamise eelduseks. Lõpparuande menetlemiseks ei lisandu RTK-le maksetaotluse menetlemiseks ettenähtud tähtajale lisaega.

Paragrahvis 18 sätestatakse toetatava tegevuse toimumist tõendav dokument ja maksmise eelduseks olev tulemus.

Toetatava tegevuse toimumist tõendav dokument on toetuse taotluses märgitud tööde kohta koostatud ja allkirjastatud tehtud tööde üleandmise ja vastuvõtmise akt, millel on märgitud teostatud tööde loetelu koos maksumustega. Kui töid võetakse tegelikkuses vastu sagedamini, kui esitatakse maksetaotluseid, võib toetatava tegevuse toimumist kinnitada mitme tehtud tööde üleandmise ja vastuvõtmise aktiga. Oluline on, et akti(de)st selgub, millised vastuvõetud tööd

on tehtud ja kui suur on nende tööde kulu. Mõistlik on kasutada ehituslepingust tulenevat ehitustööde üleandmise-vastuvõtmise akti. Eraldi üleandmise-vastuvõtmise akti koostamine ainult toetatavate tööde osas ei ole nõutav.

Peatükk 6 käsitleb toetuse saaja kohustusi ja toetusele viitamist.

Paragrahv 19 sätestab toetuse saaja kohustused.

Punktides 1 ja 2 sätestatakse toetuse saajale nõuded hangete korraldamiseks. Hanked, mille eeldatav maksumus jääb alla lihthanke piirmäära, võib korraldada lihtsustatud viisil, küsides kolm võrreldavat konkureerivat hinnapakkumist. Lihthanke piirmäära ületava hanke korral tuleb hange korraldada läbi riigihangete registri. Lihthanke piirmäär on kehtestatud riigihangete seadusega.

Punktis 3 sätestatakse toetuse saajale kohustus vältida olukorda, kus tema tehingupartnerit (töövõtja/tarnija vms) võib pidada mingil põhjusel (sugulus ja hõimlus, seotus juriidiliste isikute kaudu vms) seotuks toetuse saaja või tema projektiga seotud ametiisikuga. Sellise olukorra ilmnemisel peab toetuse saaja teavitama sellest viivitamata RTK-d. Kohustus aitab kaasa toetuse läbipaistvale ning sihtotstarbelisele kasutamisele.

Punktis 4 sätestatakse kohustus esitada hankeleping RTK-le. Kohustus on vajalik, et RTK saaks kontrollida lõigetes 1 ja 2 sätestatud kohustuste täitmist ning maksetaotluse ja lõpparuande menetlemisel kontrollida maksetaotluste summade vastavust hankelepingutes kokkulepitule.

Punktis 5 sätestatakse kohustus hoida hoonet keskvalitsuse asutuse kasutuses vähemalt kümme aastat projekti lõppemisest arvates, kui keskvalitsuse asutus on hoones üürnik, mitte omanik. Samuti ei või üürilepingu kehtivuse lõpuni keskvalitsuse üürimakseid tõsta johtuvalt projektiga kaasnevatest, kuid toetusega kaetud kuludest. Kuivõrd nimetatud kulud on riigi poolt toetusega hüvitatud, siis nendega seotult üürimakse tõstmisel makstaks need kinni mitmekordselt. Kui üürilepingu kestus ületab toetusega hüvitatud tööde kasuliku eluea, siis edasised kulud ei ole enam toetusega kaetud ning nendest johtuv üürimaksete tõstmine on üürileandja ning üürniku omavahelise kokkuleppe pädevuses.

Punktides 6 ja 7 sätestatakse kohustused võimaldada RTK nimetatud isikutel enne projekti teostamist, projekti elluviimise ajal ning viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates tutvuda kõigi toetuse saaja valduses olevate projektiga seotud dokumentidega, sealhulgas raamatupidamis- ja finantsdokumentidega, millel on RTK hinnangul tähtsust toetuse nõuetekohase kasutamise hindamisel ning tagada RTK-le õigus toetuse saajaga samadel alustel tutvuda tööde teostaja dokumentidega. Samuti võimaldada RTK-l ja tema nimetatud isikutel tutvuda projekti elluviimisega ning pärast elluviimist projekti tulemiga kohapeal. Kohustused on vajalikud, et RTK-l oleks võimalus vajadusel kontrollida toetuse kasutamise vastavust eesmärgile ning õigusaktidele.

Punktides 8 ja 9 sätestatakse kohustus teavitada RTK-d viivitamata asjaoludest, mille tõttu taotluses esitatud andmed ei ole enam täielikud või õiged. Samuti teavitada viivitamata RTK-d, kui toetuse saaja on saanud, taotlenud või taotleb käesoleva projekti rakendamisel seotud kulude katmiseks toetust mõnest teisest allikast. Eelnimetatud asjaolud võivad mõjutada toetuse rahuldamise otsuses määratud toetuse suurust või tingida toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise vajaduse.

Punktis 10 sätestatakse kohustus säilitada toetuse kasutamisega seotud dokumente vähemalt viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates, riigiabi ja vähese tähtsusega abi saamisel kümne aasta jooksul abi saamisest. Kohustuse täitmine võimaldab teostada toetatud projektidele pistelist järelkontrolli ja auditit.

Punktis 11 sätestatakse kohustus teavitada RTK-d projekti elluviimise ajal ja viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates kõigist asjaoludest, mis võivad mõjutada projekti elluviimist või toetuse saaja võimet täita asja säilitamise, sihtotstarbelise kasutamise ning taotluses nimetatud eesmärkide saavutamise kohustust (näiteks riigihangete vaidlustused, kohtumenetlus, tegevuse peatamine, majandusraskused, likvideerimine, ümberkujundamine jms). Nimetatud asjaolud võivad mõjutada nii pistelise järelkontrolli tegemist kui ka toetuse eesmärgipärast kasutamist, sealhulgas keskvalitsuse üksuse võimalust ja kohustust kasutada hoones, millega seotud töid toetati, pinda vähemalt viis aastat vastavalt § 4 lõike 4 punktis 1 sätestatule.

Punktis 12 sätestatakse kohustus esitada peale projekti elluviimist kolme aasta kohta hoone energiatarbimist iseloomustavad andmed. Andmeid kasutatakse nii meetme rakendamise tõhususe analüüsimiseks kui ka riigile seatud energiatõhususe eesmärkide täitmise aruandluseks.

Punktis 13 sätestatakse kohustus eristada raamatupidamises toetusega seotud kulud ja dokumendid muudest kuludest ja dokumentidest. Nõue aitab vajadusel kontrollida toetuse kasutamise vastavust määruses sätestatud nõuetele.

Punktis 14 sätestatakse kohustus tagastada tagastamisele kuuluv toetus tähtaegselt. Kohustus on küll triviaalne, kuid oma olulisuse tõttu eraldi välja toodud.

Paragrahv 20 sätestab toetusele viitamise.

Nõutud on projektiga seotud ehitustööde ajaks projekti piirkonda töödest informeeriva tahvli ülespanek, kusjuures tahvli pindala peab olema vähemalt 0,4 m². Sätestatud on ka minimaalne infokoosseis, mis peab tahvilil olema ära toodud. Keelatud ei ole ka muu täiendava info kajastamine, suurema pindalaga tahvli kasutamine. Keelatud ei ole ka toetusele viitamine infotahvilil, mille paigaldamine tuleneb teiste õigusaktide nõuetest.

Peatükk 7 käsitleb lõpparuande esitamist.

Paragrahvis 21 sätestatakse toetuse kasutamisega seotud teabe, dokumentide ja aruannete esitamine.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse saaja esitab RTK-le projekti lõpparuande hiljemalt taotluse rahuldamise otsuses määratud projekti elluviimise perioodi lõppkuupäeval Lõpparuanne peab sisaldama § 21 lõikes 3 loetletud informatsiooni, mis on toetuse saajale osaliselt teada juba enne projekti lõppemist, mis võimaldab tal aruande koostamisega kaasnevat koormust ajaliselt hajutada.

Lõikes 2 sätestatakse, et lõpparuanne esitatakse e-toetuse keskkonna kaudu ehk analoogiliselt taotluse esitamisega.

Lõikes 3 sätestatakse loetelu informatsioonist, mida lõpparuanne minimaalselt sisaldama peab. Keelatud ei ole täiendava informatsiooni lisamine. Lõpparuandes sisalduv projekti eesmärkide

täitmise ülevaade peab muuhulgas kirjeldama, kas ja millises mahus vähenes keskvalitsuse asutuse kasutuses olev energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna suurus.

Peatükk 8 käsitleb taotluse rahuldamise otsuse muutmist ja toetuse tagasinõudmist.

Paragrahvis 22 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotluse rahuldamise otsust muudetakse RTK algatusel või toetuse saaja sellekohase avalduse alusel, mis esitatakse e-toetuse keskkonna vahendusel. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise vajadus võib kaasneda näiteks § 19 punktides 8, 9 ja 11 toodud asjaoludega. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsus tehakse juhul, kui muutuvad taotluse rahuldamise otsuses märgitud andmed, mis on loetletud määruse § 15.

Lõikes 2 sätestatakse võimalus projekti elluviimise perioodi pikendamiseks kuni 12 kuu võrra. Selline vajadus võib tekkida riigi eelarvestrateegia protsessi käigus vastu võetavatest otsustest, riigihangete ebaõnnestumisest, ehitusmaterjalide tarneraskustest vmt.

Lõikes 3 sätestatakse asjaolud, milledest vähemalt ühe esinemisel on RTK-l õigus taotluse rahuldamise otsuse muutmise keelduda.

Lõikes 4 sätestatakse tähtaeg, mille jooksul RTK peab taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsustama. RTK-l on selleks üldjuhul 30 kalendripäeva vastavasisulise taotluse esitamisest.

Paragrahvis 23 sätestatakse toetuse tagasinõudmisele kohalduv.

Lõikes 1 sätestatakse asjaolud, milledest vähemalt ühe esinemisel võib RTK teha taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja toetuse tagasinõudmise otsuse.

Lõikes 2 sätestatakse asjaolud, mille korral RTK ei pea toetuse tagasinõudmise otsust tegema, kuna toetuse saaja saab puuduse kõrvaldada või on omal algatusel tagastanud toetuse andmise tingimustega vastuolus välja makstud toetuse osa.

Lõigetes 3–12 sätestatakse toetuse tagasinõudmise põhimõtted ja rikkumise raskusest sõltuvad tagasinõutava toetuse suurused. Tagasinõutavate summade suurused on sätestatud protsendina väljamakstud toetusest või määratud toetusest, mis jätab RTK-le kaalutlusõiguse hinnata igal juhul eraldi rikkumise mõju projekti eesmärkide saavutamisele. Tagasinõutava toetuse suurused sätestatakse kooskõlas eesmärgiga üldjuhul taastada toetuse kasutamisel olukord, mis oleks olnud ilma vastava rikkumiseta.

Kui hoone kasutamine keskvalitsuse poolt lõpetatakse hoone omaniku algatusel enne taotluses märgitud lepingu tähtaja möödumist, siis kuulub tagasinõudmisele kuni 100% väljamakstud toetusest. Antud juhul oleks tegemist toetuse saaja poolse pahasoovliku käitumisega, mis on otseselt vastuolus toetuse eesmärgi ja tingimustega.

Kui hoone kasutamine keskvalitsuse poolt lõpetatakse keskvalitsuse enda algatusel enne taotluses märgitud lepingu tähtaja möödumist, siis kuulub tagasinõudmisele kuni 50% väljamakstud toetusest. Antud olukord ei ole toetuse saaja poolt otseselt kontrollitav, mistõttu ei ole õiglane 100% väljamakstud toetuse tagasinõudmine. Samas on tema omandis pärast keskvalitsuse hoonest lahkumist hoone, mis on paremas tehnilises seisus, kui enne projekti

elluviimist (olemasolevas hoones energiatõhususe tööde tegemisel) või hoone, mida varem ei olnud (uue hoone ehitamisel). Seetõttu on õigustatud, et osa toetusest nõutakse siiski tagasi.

RTK põhjendab toetuse tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuses toetuse tagasimaksmise määra.

RTK teavitab toetuse saajat toetuse tagasinõudmise otsusest e-toetuse keskkonna kaudu, mille kohta saadetakse teavitus toetuse saaja e-posti aadressile, või vajaduse korral haldusmenetluse seaduse 7. jaos sätestatud muul viisil.

Lõikes 13 sätestatakse toetuse tagasimaksmise tähtaeg, milleks on 60 kalendripäeva toetuse tagasinõudmise otsuse kehtima hakkamisest.

Lõikes 15 sätestatakse, et projektis toimunud muutuseid, mille tulemusel taotluses toodud aastane summaarne energiasääst ei vähene, ei loeta rikkumiseks. Kuna taotluse esitamise ajal ei pruugi olla hanget ehitustööde või isegi projekteerimistööde jaoks veel korraldatud, siis on kõik taotluses toodud andmed eeldatavad. Projekti eesmärgist tulenevalt on eelkõige oluline, et saavutatakse taotluses lubatud aastane summaarne energiasääst. Sellest eesmärgist tulenevalt ei ole oluline, kui selgub, et näiteks teostatavate tööde maksumuste jagunemine on tegelikult erinev algselt (taotluse esitamise ajal) eeldatust või projekteerimise tulemusel täpsustub hoone pindala, kuid aastane summaarne energiasääst võrreldes taotluses märgituga ei vähene. Projekti selliste muutuste korral peab toetuse väljamaksete tegemisel jälgima, et väljamakse(te) suurus ei ületaks abikõlblike kulude suurust ega toetuse maksimaalset summat.

Lõikes 16 sätestatakse, et rikkumiseks ei loeta ka muudatusi, mis tulenevad Vabariigi Valitsuse otsustest, kuna nende järgimine on keskvalitsuse jaoks kohustuslik. Näiteks võib Vabariigi Valitsus otsustada investeeringu ajalise nihutamise või mahu muutmise. Kuna toetust finantseeritakse riigieelarvest ja see antakse keskvalitsuse kasutuses olevate hoonete energiatõhususe tõstmiseks, siis ei ole mõistlik Vabariigi Valitsuse otsust järgivat toetuse saajat karistada toetuse riigieelarvesse tagasinõudmisega.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele. Määrus aitab rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2023/1791 energiatõhususe kohta. Direktiivi artiklis 6 nõutakse, et iga ELi liikmesriik rekonstrueeriks igal aastal vähemalt 3 % avaliku sektori asutuste omanduses olevate köetavate ja/või jahutatavate hoonete üldpõrandapinnast.

Määrus aitab rakendada ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta. Direktiivi artiklis 6 nõutakse, et liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada uute hoonete vastavus artikli 4 kohaselt sätestatud energiatõhususe miinimumnõuetele ning artiklis 7 nõutakse, et liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et kui hooned oluliselt rekonstrueeritakse, suurendatakse hoone või selle rekonstrueeritud osade tehnilise, funktsionaalse ja majandusliku teostatavuse piires nende energiatõhusust nii, et see vastaks artikli 4 kohaselt kehtestatud energiatõhususe miinimumnõuetele.

4. Määruse mõjud

Määrusel puudub sotsiaalne mõju, mõju välissuhtlusele ja riigi julgeolekule. Mõju looduskeskonnale on positiivne, kuna toetuse abil elluviidavate projektide tulemusel vähenevad kasvuhoonegaaside heitkogused ja hoonete energiakasutus. Regionaalarengule on väike positiivne mõju, kuna meetme rakendamisel toetatakse hoonete energiatõhususe tõstmist riigiüleselt ning väiksemates linnades ja asulates energiasäästumeetmete elluviimine tõstab sealse elu- ja majanduskeskkonna atraktiivsust. Mõju majandusele on positiivne, kuna ühelt poolt pakub energiasäästumeetmete rakendamine tööd vastava valdkonna ettevõtjatele ning samas aitab vähendada kulusid energiakasutusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse elluviimisega seotud kulud kaetakse Euroopa Liidu sisese kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikute enampakkumissüsteemis saadavast tulust kooskõlas riigi eelarvestrateegias (praegu riigi eelarvestrateegia 2024–2027 lisas 5) määratletud meetmetevahelise jaotusega. Meetme „Energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamine avaliku sektori hoonetes” vahenditest on käesoleva määruse kohase keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamise alameetme elluviimiseks kavandatud 40% selle meetme 2021. a–2027. a vahenditest. Eelnõu rakendamisega kaasnevad RTK-le kulud, mis kaetakse samuti AÕKS § kohaselt heitkoguse ühikute enampakkumisel saadavast tulust. Eelnõu kohaselt antava toetuse kogumaht on 2023. a seisuga prognoositud 74,4 miljonit eurot (aastatel 2021–2027 laekuvast kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikute enampakkumissüsteemis saadavast tulust). Tulenevalt asjaolust, et EL kauplemissüsteemi enampakkumistulude tegelik maht võib prognoosituga võrreldes muutuda, sõltuvalt enampakkumistel kujunevast nõudluse ja pakkumise vahekorra ning EL tasemel tehtavatest kliima- ja energiapoliitikaga seotud otsustest, ja kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga uuendatakse seda prognoosi sagedusega vähemalt kaks korda aastas ja vastavalt uuendatakse ka enampakkumistulu meetmete vahelist (ja meetmesisest) jaotust. Seega võib tegelik määruse elluviimiseks suunatav toetusmaht erineda eeltoodust. Konkreetne toetuseks suunatav eelarve täpsustatakse igakordselt vahetult taotlusvooru väljakuulutamise eel.

Toetuse taotlejal tekivad lisakulud seoses taotluse juurde lisatavate energiaaudiitori poolt teostatavate kalkultatsioonide koostamisega. Nimetatud kulud on vähese suurusega. Kui taotlejaks on keskvalitsuse üksus, siis riigieelarves selleks lisaraha ette ei nähta ja kulud tuleb katta jooksvatest majandamiskulude eelarvest. Eraõiguslik juriidiline isik peab kulu katma omavahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks kõigile ministriumitele. Eelnõu saadetakse arvamuse andmiseks Riigi Kinnisvara AS-le ja Riigi Tugiteenuste Keskusele.